הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן שסו

שסו דִּין עֵרוּב לְחָצֵר שֶׁהַרַבֵּה בְּנֵי אָדָם דָּרִים בּוֹ. וּבוֹ ט״ו סְעִיפִים:

א [א]חָצֵר (א) שֶׁהַרַבֵּה בָּתִּים פְּתוּחִים לְתוֹכוֹ, אָסְרוּ חֲכָמִים לְטַלְטֵל (ב) * מִבָּתֵּיהֶם (ג) לְחָצֵר עַד שֶׁיְּעָרְבוּ, דְּהַיְנוּ שֶׁגּוֹבִים פַּת מִכָּל בַּיִת וּבַיִת וְנוֹתְנִים אוֹתוֹ בְּאַחַד מִבָּתֵּי הַחֲצֵרוֹת, (ג) שֶׁעַל יְדֵי כָּךְ אָנוּ רוֹאִים כְּאִלּוּ כֻּלָּם דָּרִים בְּאוֹתוֹ הַבַּיִת (ד) וּכְאִלּוּ כָּל הֶחָצֵר מְיֻחָד לְאוֹתוֹ בַּיִת: ב (ה) [ב]יוֹשְׁבֵי אֹהָלִים אוֹ סֻכּוֹת, (ו) * אוֹ מַחֲנֶה (ז) שֶׁהַקִּיפוּהוּ מְחִיצָה, (ח) אֵין מְטַלְטְלִין מֵאֹהֶל לְאֹהֶל (ט) עַד שֶׁיְּעָרְבוּ כֻּלָּם. (י) * אֲבָל שַׁיָּרָא (יא) שֶׁהַקִּיפוּהוּ מְחִיצָה אֵין צְרִיכִים לְעָרֵב, (יב) לְפִי שֶׁכֻּלָּם מְעֹרָבִים וְאֵין אוֹתָם אֹהָלִים

א בְּרַיְיתָא שַׁבָּת ו׳ (ע״א). ב רַמְב״ם פֶּרֶק א׳ מֵהִלְכוֹת עֵרוּבִין (ה״ג), וְכָתַב הָרַב הַמַּגִּיד שֶׁהוּא מִבִּירוּשַׁלְמִי (פ״א ה״י).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

לְהַקִּיעַ הַחוֹתָם הָיָה מְיֻחָד לְכָל הַשַּׁבָּת וְדַמֵּי לְסִימָן שצ״ד דְּמַנְעִילוּ עַיִן שָׁם בְּסִימָן מ׳ מַה שְׁכָּתַב עַל דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טז), מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁלֹּא תָּצָא בּוֹ יָד לְפִתּוֹחַ חוֹתָם מִפְּקִידֵי הַפֶּלֶךְ, וְלוֹמַר לְהַתִּיר לְפִי שְׁבָּדְיָם לִפְרוֹעַ הַפֶּס, זֶה אֵינוֹ, כֵּיוָן דְּמִחְסַר מְמוֹנָא לֹא אָמְרִינַן ׳הוֹאִיל׳, לָכֵן יֵעָשׂוּ לָהֶם עֵרוּב אַחֵר, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּשׁוּ״ת חֶכֶם צְבִי סִימָן קי״א שְׁכָּתַב גַּם כֵּן בְּעִיר פְּרוּצָה וְהֵם אֲסוּרִים לְטַלְטֵל בְּעִיר אַף הַבָּתִּים הַמְסוּכִים זֶה לָזֶה וְיֵשׁ פֶּתַח בֵּינֵיהֶם, אֵין רַשָּׁאִין לְטַלְטֵל עַל סְמַךְ הָעֵרוּב שְׁבְּבֵית הַכְּנֶסֶת וְגַם אֵין לָהֶם לִבְרֹךְ עַל הָעֵרוּב שְׁבְּבֵית הַכְּנֶסֶת, כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ מַתִּיר שׁוּם דָּבָר, וַאֲפִלּוּ אִם שְׁנֵי בָּתִּים פְּתוּחִים לְחָצֵר בֵּית הַכְּנֶסֶת, שֶׁמַּאֲחַר שֶׁהֵם אֲסוּרִים בְּטִלְטוּל בְּפִנּוֹי הַחָצֵר בֵּית הַכְּנֶסֶת, אֵין עָלָיו דִּין שְׁתּוּף שֶׁיּוּכַל לְהַנִּיחוֹ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמ״א סִימָן שס״ו (סָעִיף ג) טַעַם לַמְנֹךְ, רַק דִּין עֵרוּב שֶׁצָּרִיךְ לְהַנִּיחוֹ בְּבֵית דִּירָה יְהֵא לֵיהּ כְּנוֹתֵן בְּבֵית שֵׁעַר כו׳ דְּאֵינוֹ עֵרוּב, וְהַבָּתִּים הַפְּתוּחִים אֲסוּרִים לְטַלְטֵל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת כֵּיוָן שְׁקּוֹנִים מְקוֹמוֹת שָׁם וְהוּא בִּכְלַל נְכָסַיו, עַיֵּן שָׁם כְּמָה חִדּוּשֵׁי דִּינִים:

בַּאֵר הַיֵּטֵב

לָהֶם לְחִי אוֹ קוֹרָה. וּלְדִידָן שָׁאנוּ מְנִיחִים הָעֵרוּב בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, אִם נִשְׁבַּר הַתִּקּוּן בְּאוֹתוֹ מְבוֹי, כָּל הַמְּבוֹאוֹת אֲסוּרוֹת אֲפִלּוּ יֵשׁ לָהֶם תִּקּוּן בְּפָנֵי עַצְמָן, אֶלָּא אִם כֵּן יְכוֹלִין לְהָבִיא הָעֵרוּב אֶצְלָן, וְלָכֵן בְּמָקוֹם שֶׁאֵין לְחִי אוֹ קוֹרָה שֶׁאֲסוּרִים לְטַלְטֵל בַּמְּבוֹי וְאֵין בָּעִיר שְׁנֵי בָתֵּי הַחֶרֶף בְּבֵית אֶחָד לֹא יַעֲשׂוּ עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת בְּפֶסַח דְּהָוֵי בְּרָכָה לְבַטָּלָה. מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טז), עַיֵּן שָׁם:

א (ג) לְחָצֵר. וְהוּא הַדִּין מִבַּיִת לְבַיִת, עַיֵּן סוֹף סָעִיף ב׳ וְרֵישׁ סִימָן שנ״ג וְסִימָן ש״ע סָעִיף ג׳:

בְּאוּר הֲלָכָה

א * מִבָּתֵּיהֶם לְחָצֵר עַד שֶׁיְּעָרְבוּ. וְזֶה עִקַּר וְזֶה מְנִיחַ בְּלֹא עֵרוּב, צָרִיךְ עִיּוּן [פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״א)]:

ב * אוֹ מַחֲנֶה. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ו). וְכָל זֶה בְּשָׁעַת שָׁלוֹם, אֲבָל בְּשָׁעָה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִין לְמִלְחָמָה אֲפִלּוּ מִלְחֶמֶת הָרְשׁוּת, פְּטוּרִין מֵעֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת, וַאֲפִלּוּ בְּחֻזְרָתָן מִן הַמִּלְחָמָה [פּוֹסְקִים]:

* אֲבָל שַׁיָּרָא. עַיֵּן בְּהָרַב הַמַּגִּיד (פ״א ה״ג), וּמִשָּׁמַע מִמֶּנּוּ דְּחִלּוּקָא דְּמַחֲנֶה מִשַּׁיָּרָא הוּא בָּזֶה, דִּמַחֲנֶה מְיֻרֵי שְׁחוֹנִים יָמִים רַבִּים וּבְשַׁיָּרָא מְיֻרֵי שֶׁאֵין חוֹנִים רַק לְיוֹם אֶחָד דְּהַיְנוּ הַשְׁכָּמָה, וְהָעֶתִּיקוּ כֵּן אֲיָזֶה מְפָרְשִׁים. אֲבָל אֵין זֶה הֶכְרֵחַ בְּמַשְׁמָעוּת דִּבְרֵי הָרַמְבַּ״ם, וּכְאֶמֶת מְנָא לֵיהּ זֶה, וְאַדְרַבָּה הַסְּבָרָא נוֹתֶנֶת דְּהוּא הַדִּין אִם הַשַּׁיָּרָא חוֹנֶה אֲיָזֶה יָמִים כְּמוֹ שֶׁמְּצוּי בְּהוֹלְכֵי בַּמִּדְבָּר שֶׁמְּפָנֵי אֲיָזֶה סִבָּה צָרִיךְ לְהַמְתִּין אֲיָזֶה יָמִים דְּגַם כֵּן אֵין צְרִיכִין לְעָרֵב, דְּזֶה שֶׁיֵּשׁ גַּם כֵּן סְבָרַת הָרַמְבַּ״ם (עירובין פ״א ה״ג) דְּאֵין אוֹתָן אֹהָלִים קְבוּעִים לָהֶם, וַאֲמִינָא עוֹד דְּאַפְשָׁר דְּגַם בְּמַחֲנֶה שְׁחוֹנִים יָמִים, אִם רַק מַחֲזִיקִים בַּדֶּרֶךְ, הֲרֵי הֵם כְּשַׁיָּרָא, וּכְהוּ גַּם כֵּן שֶׁיֵּשׁ סְבָרָא דְּאֵין אוֹתָם אֹהָלִים קְבוּעִים לָהֶם כָּעֵת וְלֹא עָמְדוּ רַק לְפוֹשׁ אוֹ מִסִּבָּה אַחֶרֶת, וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי נִרְאֶה שֶׁמְּחַוַּרְתָּא דְּמִלְּתָא כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשְׁנוּ בְּמִשְׁנָה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אֶחָד בִּבְנֵי עֲצְמוֹ וְאֵין לַחֲבֵרוֹ תְּפִיסַת יָד בָּהֶן, כְּמוֹ שֶׁמּוּכָח סִימָן ש״ע סָעִיף ב׳ וג׳. וְצָרִיךְ לְהַזְהִיר עַל זֶה בַּמְּקוֹמוֹת שֶׁאֵין לָהֶם תִּקּוּן מְבוֹאוֹת בָּעִיר, דְּאַף בְּבַיִת אֶחָד לֹא יְטַלְטְלוּ שְׁנֵי שְׁכֵנִים הַדָּרִים בִּשְׁנֵי חֲדָרִים אִם לֹא שֶׁעָשׂוּ עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת בֵּינֵיהֶם. וְכֵן צָרִיךְ לְהַזְהִיר בַּמְּקוֹמוֹת שֶׁיֵּשׁ שָׁם לְחִי אוֹ קוֹרָה אוֹ צוּרַת הַפֶּתַח וְנִשְׁבַּר הַתִּקּוּן בְּאוֹתוֹ מְבוֹי שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת [שֶׁמַּנָּח שָׁם הָעֵרוּב וּכְהָאי גַּוְנָא], אִם נִשְׁבַּר בְּחֹל, שֶׁלֹּא יְטַלְטְלוּ שׁוּב בְּכָל הַמְּבוֹאוֹת אֲפִלּוּ יֵשׁ לָהֶם תִּקּוּן בְּפָנֵי עַצְמָם אֶלָּא אִם כֵּן הוּא בְּעִנְיָן שֶׁיְּכוֹלִין לְהָבִיא הָעֵרוּב אֶצְלָן מִבֵּית הַכְּנֶסֶת. וְדַע עוֹד דִּבְמָקוֹם שֶׁאֵין עוֹשִׂין תִּקּוּן מְבוֹאוֹת בָּעִיר, (כט) צָרִיךְ לְזָהֵר שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת, אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ עַל כָּל פָּנִים בְּאוֹתוֹ חָצֵר שְׁנֵי בָּתִּים [וְכֵן הוּא הַדִּין שְׁנֵי בָּתִּים זֶה נֶגֶד זֶה וּפֵירְהוֹ״ז בֵּינֵיהֶם אוֹ שְׁנֵי חֲדָרִים הַפְּתוּחִים לְבֵית אֶחָד] אוֹ בָּחָצֵר הַסְּמוּכָה לָהֶם בְּעִנְיָן שֶׁיְּכוֹלִין לְהָבִיא הָעֵרוּב אֶצְלָם דֶּרֶךְ פֶּתַח אוֹ חַלּוֹן בְּשַׁבָּת, (ל) וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּבְאֹפֶן זֶה שֶׁלֹּא עָשׂוּ תִּקּוּן לַמְּבוֹאוֹת, לֹא יַנִּיחוּ הָעֵרוּב בְּבֵית הַכְּנֶסֶת כַּנַּהוּג, רַק בְּאַחַד הַבָּתִּים, וְאִם לֹא עָשׂוּ כֵּן, אָסוּר לְטַלְטֵל אֲפִלּוּ בַּחֲצֵר בֵּית הַכְּנֶסֶת עַל סְמַךְ הָעֵרוּב שֶׁמַּנָּח בְּבֵית הַכְּנֶסֶת:

א [א] שֶׁהַרַבֵּה בָּתִּים. שֶׁל אֲנָשִׁים מְיֻחָדִים: (ב) מִבָּתֵּיהֶם לְחָצֵר. וְהוּא הַדִּין (ג) מִבַּיִת לְבַיִת בְּתוֹךְ הֶחָצֵר (ד) אוֹ בְּתוֹךְ הַמָּבוֹי אַף שֶׁהַמָּבוֹי מְתֻקָּן בְּלֶחִי וְקוֹרָה. וְטַעַם בְּכָל זֶה דְּגָזְרוּ שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא (ג) מֵרְשׁוּתוֹ לִרְשׁוּת חֲבֵרוֹ כְּדֵי דִּלְא לֵיתֵי לְאַפּוּקֵי מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים. וּבְחָצֵר גּוּפָא מַהוּ לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ, וְאַפִּלּוּ מַחֲצֵר לְחָצֵר (ה) נַמִּי מֵתָר, דִּלְא גָּזְרוּ בָּזֶה וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן שע״ב (ס״א): (ג) שֶׁעַל יְדֵי כָּךְ וְכוּ׳. דְּעִקַּר דִּירָתוֹ שֶׁל אָדָם בְּמָקוֹם שְׁפָתוֹ שָׁם: (ד) וּכְאִלּוּ כָּל הֶחָצֵר. וּכְמוֹ שֶׁהִסְבִּיר הָרַמְבַּ״ם (פ״א ה״י) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, שֶׁיִּתְעָרְבוּ בְּמַאֲכָל אֶחָד שֶׁמַּנִּיחִין אוֹתוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת, כְּלוֹמַר שֶׁכָּלָנוּ מְעֹרָבִין וְאוֹכֵל אֶחָד לְכָלָנוּ וְאֵין כָּל אֶחָד מִמֶּנּוּ חוֹלֵק רְשׁוּת מֵחֲבֵרוֹ, אֶלָּא כְּשֵׁם שֶׁיֵּשׁ כָּלָנוּ שָׁוֶה בְּמָקוֹם זֶה שֶׁנִּשְׁאַר לְכָלָנוּ, כָּךְ יֵשׁ כָּלָנוּ שָׁוֶה בְּכָל מָקוֹם שֶׁאָחַז כָּל אֶחָד לְעַצְמוֹ וַהֲרֵי כָּלָנוּ רְשׁוּת אֶחָד, וּבְמַעֲשֶׂה הַזֶּה לֹא יָבֹאוּ לִטְעוֹת וּלְדָמוֹת שֶׁמִּתּוֹ לְהוֹצִיא וּלְהַכְנִיס מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ: ב (ה) יוֹשְׁבֵי אֹהָלִים וְכוּ׳. כְּגוֹן שׁוֹכְנֵי מִדְבָּרִיּוֹת וְכַדּוֹמֶה: (ו) אוֹ מַחֲנֶה. מְקוֹם חֲנִיָּה שֶׁל אַנְשֵׁי חַיָּלוֹת עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה שֶׁקּוֹרִין בִּלְשׁוֹנֵנוּ לַאגֶ״ר, וְעַיֵּן בְּאוּר הֲלָכָה (ד״ה אבל): (ז) שֶׁהִקִּיפוּהוּ מְחִיצָה. וְיֵצוֹנוֹ לוֹמַר, שֶׁהָיָה מְחִיצָה טְפָחִים מְקֻפֶּפֶת סָבִיב הָאֹהָלִים וְהַסְּכּוֹת: (ח) אֵין מְטַלְטְלִין מֵאֹהֶל לְאֹהֶל. וְהוּא הַדִּין מֵאֹהֶל לְחָצֵר, דְּהַיְנוּ לְאוֹתוֹ שֶׁטַּח שֶׁהוּא בְּתוֹךְ הַמְּחִיצָה: (ט) עַד שֶׁיְּעָרְבוּ. וּמַאוֹתוֹ טַעַם שֶׁתַּתְבְּנוּ לְעֵיל בְּסָעִיף א׳: (י) אֲבָל שַׁיָּרָא. אוֹרְחַת אֲנָשִׁים הַהוֹלְכוֹת דֶּרֶךְ מִדְבָּר: (יא) שֶׁהִקִּיפוּהוּ מְחִיצָה. וְיֵשׁ לָהֶם בְּתוֹךְ הַהֶקֵּף אֹהָלִים לְכָל אֶחָד בְּפְנֵי עַצְמוֹ: (יב) לְפִי שֶׁכֻּלָּם וְכוּ׳. פֵּרוּשׁ, דְּכֵיוָן שֶׁאֵין אוֹתָם אֹהָלִים קְבוּעִים לָהֶם לְדִירָה, רַק דֶּרֶךְ אַרְעַי בְּשָׁעָה שֶׁעּוֹמְדִים לָפוּשׁ מַעֲמִידִים אֹהָלִים,

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מט) מָגֵן אַבְרָהָם וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (ל) תְּשׁוּבַת חָכָם צְבִי, וְהוּא בְּכַמָּה אַחֲרוֹנִים. וְטַעְמָא דְּעֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת צָרִיךְ לְהִיוֹת דֶּרֶךְ בְּבֵית דִּירָה, וּמַה שְׁאָנוּ מְנִיחִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת כָּתַב רַמ״א לְקַמָּן בְּסִימָן שס״ו סָעִיף ג׳ מִשּׁוּם דְּעֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת שֶׁלָּנוּ הוּא בְּמָקוֹם שִׁיתּוּפֵי מְבוֹאוֹת, וְשִׁיתּוּף אֵין צָרִיךְ דֶּרֶךְ בְּבֵית דִּירָה, וְאִם כֵּן בָּזֶה שֶׁלֹּא תִּיקְּנוּ הַמְּבוֹאוֹת, אֵין עָלָיו שֵׁם שִׁיתּוּף רַק שֵׁם עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת בְּעַלְמָא וְצָרִיךְ דֶּרֶךְ בְּבֵית דִּירָה:

א (א) מִבָּתֵּיהֶם. וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּשׁוּ״ת חֶכֶם צְבִי סִימָן קי״א שְׁכָּתַב גַּם כֵּן בְּעִיר פְּרוּצָה וְהֵם אֲסוּרִים לְטַלְטֵל בְּעִיר אַף הַבָּתִּים הַמְסוּכִים זֶה לָזֶה וְיֵשׁ פֶּתַח בֵּינֵיהֶם, אֵין רַשָּׁאִין לְטַלְטֵל עַל סְמַךְ הָעֵרוּב שֶׁבְּבֵית הַכְּנֶסֶת וְגַם אֵין לָהֶם לִבְרֹךְ עַל הָעֵרוּב שֶׁבְּבֵית הַכְּנֶסֶת, כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ מַתִּיר שׁוּם דָּבָר, וַאֲפִלּוּ אִם שְׁנֵי בָּתִּים פְּתוּחִים לְחָצֵר בֵּית הַכְּנֶסֶת, שֶׁמַּאֲחַר שֶׁהֵם אֲסוּרִים בְּטִלְטוּל בְּפִנּוֹי הַחָצֵר בֵּית הַכְּנֶסֶת, אֵין עָלָיו דִּין שִׁתּוּף שֶׁיּוּכַל לְהַנִּיחוֹ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמ״א סִימָן שס״ו (סָעִיף ג) טַעַם לַמְנֹךְ, רַק דִּין עֵרוּב שֶׁצָּרִיךְ לְהַנִּיחוֹ בְּבֵית דִּירָה יְהֵא לֵיהּ כְּנוֹתֵן בְּבֵית שַׁעַר כו׳ דְּאֵינוֹ עֵרוּב, וְהַבָּתִּים הַפְּתוּחִים אֲסוּרִים לְטַלְטֵל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת כֵּיוָן שְׁקּוֹנִים מְקוֹמוֹת שָׁם וְהוּא בִּכְלַל נְכָסַיו, עַיֵּן שָׁם כְּמָה חִדּוּשֵׁי דִּינִים:

(נ) וְאִם לֹא עָשׂוּ כֵּן. וְכֵן הוּא בְּשׁוּ״ת חֲתַם סוֹפֵר (חאו״ח סי׳ ס״ו) וְכָתַב דְּאִם לֹא עָשׂוּ כֵּן אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת אֶחָד אָסוּר לְטַלְטֵל בְּכָל הַמְּבוֹאוֹת, וְכֵן הוּא בְּשׁוּ״ת מַהֲרַ״ם שִׁיק (חאו״ח סי׳ ק״ג

קְבוּעִים לָהֶם. הַגָּהּ: (ג) (יג) * בָּתִּים שֶׁבַּסְּפִינָה (יד) צְרִיכִים עֵרוּב אַף עַל פִּי (טו) שֶׁיֵּשׁ לַסְּפִינָה (ג) מְחִיצוֹת, (טז) * וְאִם אֵין לַסְּפִינָה מְחִיצוֹת, (יז) אָסוּר (ד) לְטַלְטֵל בַּסְּפִינָה רַק בְּאַרְבַּע אַמּוֹת (בית יוסף (ד"ה כתוב עוד) בשם שבלי לקט (סי' קיא)), וְעַיֵּן לְקַמָּן סוֹף סִימָן שפ"ב (ס"כ) וְסִימָן ת"ה סָעִיף ז': **ג** [ג] **הַבַּיִת שֶׁמַּנִּיחִים בּוֹ הָעֵרוּב** (יח) **אֵין צָרִיךְ לִתֵּן** (ה) **פַּת.** (יט) [ד] **וְאֵין צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בָּעֵרוּב**

ג שם בַּגְּמָרָא (עירובין) מ"ט (ע"א). ד שם וּכְרַבָּה.

בְּאֵר הֵיטֵב

ב (ג) **בָּתִּים.** דְּאוֹתָן שֶׁאֵין לָהֶם בָּתִּים בַּסְּפִינָה, הֲרֵי הֵם כִּשְׁרוּיִים בְּחָצֵר אַחַת, עַיֵּן סִימָן ש"ע סָעִיף ג': (ג) **מְחִיצוֹת.** פֵּרוּשׁ, גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה מִקַּרְקַע הַסְּפִינָה, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה מִן הַמַּיִם מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּתוֹכָהּ, וְעַיֵּן סִימָן שנ"ה (ס"א): (ד) **לְטַלְטֵל.** דְּהָוֵי כַּרְמְלִית. אֲבָל מֻתָּר לְטַלְטֵל מִן הַיָּם לְתוֹכָהּ, דְּמִכַּרְמְלִית לְכַרְמְלִית שָׁרֵי. אָמְרִינַן בַּגְּמָרָא שָׁם, סְפִינוֹת קְטַנּוֹת הָרְחָבוֹת מִלְּמַעְלָה וּקְצָרוֹת מִלְּמַטָּה עַד כְּחֻדּוֹ שֶׁל סַכִּין, אֲפִלּוּ הָכִי הָוֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד אִם יֵשׁ לָהֶם מְחִיצוֹת עֲשָׂרָה, דְּאָמְרִינַן גּוֹד אַחִית. וּבְאֲגֻדָּה סִימָן קי"ג, אִם אֵין רְחָבָה אַרְבָּעָה טְפָחִים בְּתוֹךְ גֹּבַהּ שְׁלֹשָׁה, אָז הָוֵי כְּיָם וְאֵין מְטַלְטְלִין בָּהּ אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת וּמֻתָּר לְטַלְטֵל מִתּוֹכָהּ לַיָּם, עַיֵּן סוֹף סִימָן שמ"ה (סעיף יט), וּבְתוֹסָפוֹת (שבת קא. ד"ה הני) חוֹלְקִין וּפֵרְשׁוּ שֶׁסְּפִינָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ דְּפָנוֹת וְקַרְקָעוֹת הָעֲשׂוּיוֹת נְסָרִים וְחָלָל בֵּין הַנְּסָרִים וְהַמַּיִם נִכְנָסִין בָּהּ וְיוֹשְׁבִין בָּהּ כְּמוֹ בַּמַּיִם, אֲפִלּוּ הָכִי הָוֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד, שֶׁאָנוּ רוֹאִין כְּאִלּוּ דָּפְנֵי הַסְּפִינָה עֲקֻמִּין וּמְסַבְּבִין כָּל הַסְּפִינָה וְנִמְצְאוּ הַנְּסָרִים מְחֻבָּרִין, עַיֵּן שָׁם. וְאִם יֵשׁ בַּיִת בַּסְּפִינָה וְהַסְּפִינָה אֵין לָהּ מְחִיצוֹת עֲשָׂרָה, אָסוּר לְהוֹצִיא מֵהַבַּיִת לַסְּפִינָה, וְאִם יֵשׁ לָהּ מְחִיצוֹת עֲשָׂרָה אֵין צָרִיךְ עֵרוּב כֵּיוָן דְּאֵין שָׁם אֶלָּא בַּיִת אֶחָד. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ה): **ג** (ה) **פַּת.** שֶׁהֲרֵי אֵין הָעֵרוּב אֶלָּא שֶׁנַּחְשֹׁב כְּאִלּוּ כֻּלָּן דָּרִין שָׁם, וַהֲרֵי הוּא דָּר שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לא מִקְּרֵי חִלּוּק דִּירוֹת וּכְמוֹ שֶׁכֻּלָּם מְעֹרָבִים בְּבַיִת אֶחָד דָּמֵי, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה אבל). וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרָ"א (ס"ב ד"ה יושבי) שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם מְפָרְשִׁים שֶׁחוֹלְקִים עַל זֶה, וְדַעְתָּם דְּאֹהָלִים שֶׁבַּשַּׁיָּרָא צְרִיכִים עֵרוּב וְשֶׁבַּמַּחֲנֶה פְּטוּרִים מֵעֵרוּב, אַךְ שַׁיָּרָא לֹא מִקְּרֵי רַק כְּשֶׁהוּא פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה, וּמֵעֲשָׂרָה וּלְמַעְלָה נִכְלָלִים בְּשֵׁם מַחֲנֶה: (יג) **בָּתִּים וְכוּ'.** שֶׁשַּׁיָּכִים (ו) לַאֲנָשִׁים מְיֻחָדִים. וְהַטַּעַם, דְּלֹא גָּרַע מִיּוֹשְׁבֵי אֹהָלִים וְכוּ' שֶׁצְּרִיכִין עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת, שֶׁאַף כָּאן הַבָּתִּים קְבוּעִים לָהֶם לְכָל מֶשֶׁךְ נְסִיעָתָם עַל הַיָּם. וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ה) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ג) דְּדַוְקָא כְּשֶׁיֵּשׁ בָּהּ אֵיזֶה בָּתִּים הַשַּׁיָּכִים לְיִשְׂרְאֵלִים, אֲבָל אִם אֵין בַּסְּפִינָה רַק בַּיִת אֶחָד, וּשְׁאָרֵי אֲנָשִׁים שׁוֹכְנִים בַּסְּפִינָה עַצְמָהּ, אֵין צָרִיךְ עֵרוּב כְּלָל וּמֻתָּר לְהוֹצִיא מִן הַבַּיִת לַסְּפִינָה, וְעַיֵּן בֵּאוּר הֲלָכָה (ד"ה בתים): (יד) **צְרִיכִין עֵרוּב.** וְעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה מֻתָּר לְטַלְטֵל מִבַּיִת לְבַיִת וּמִבָּתִּים לַסְּפִינָה, וּבְלֹא עֵרוּב אָסוּר בְּכָל זֶה, אֲבָל בַּסְּפִינָה עַצְמָהּ (ז) מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלָּהּ כְּמוֹ בְּחָצֵר. וְכֵן אוֹתָם סְפִינוֹת שֶׁאֵין לָהֶם בָּתִּים אֶלָּא שְׁרוּיִים בַּסְּפִינָה, (ח) הֲרֵי הֵם כִּשְׁרוּיִים בְּחָצֵר אַחַת שֶׁמֻּתָּרִים לְטַלְטֵל בְּכֻלָּהּ בְּלִי עֵרוּב: (טו) **שֶׁיֵּשׁ לַסְּפִינָה מְחִיצוֹת.** שֶׁל עֲשָׂרָה טְפָחִים, וְדִינָהּ כִּרְשׁוּת הַיָּחִיד: (טז) **וְאִם וְכוּ' מְחִיצוֹת.** שֶׁל עֲשָׂרָה טְפָחִים. (ט) וּמוֹדְדִין מִקַּרְקָעִיתָהּ, וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה טְפָחִים בַּמַּיִם: (יז) **אָסוּר לְטַלְטֵל בַּסְּפִינָה.** דְּהַוְיָא כַּרְמְלִית. (י) וּבְאֹפֶן זֶה מֻתָּר לְטַלְטֵל מִן הַיָּם לְתוֹכָהּ וּמִתּוֹכָהּ לְתוֹךְ הַיָּם, דְּמֻתָּר לְטַלְטֵל מִכַּרְמְלִית לְכַרְמְלִית. כָּתַב מָגֵן אַבְרָהָם (שם סק"ה) דְּאִם יֵשׁ בָּתִּים בַּסְּפִינָה וְהַסְּפִינָה עַצְמָהּ אֵין לָהּ מְחִיצוֹת שֶׁל עֲשָׂרָה טְפָחִים, אָסוּר לְהוֹצִיא מִן הַבָּתִּים לַסְּפִינָה, דְּמֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לְכַרְמְלִית קָמַפִּיק, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה ואם) מַה שֶּׁהֵבֵאתִי עוֹד בְּשֵׁם מָגֵן אַבְרָהָם: **ג** (יח) **אֵין צָרִיךְ לִתֵּן פַּת.** שֶׁהֲרֵי אֵין הָעֵרוּב (יא) אֶלָּא שֶׁיַּחְשֹׁב כְּאִלּוּ כֻּלָּן דָּרִין שָׁם, וַהֲרֵי הוּא דָּר שָׁם: (יט) **וְאֵין צָרִיךְ וְכוּ' פְּרוּטָה.** לְאַפּוּקֵי מִמַּאן דְּאָמַר בַּגְּמָרָא (מט.)

בֵּאוּר הֲלָכָה

בְּרוּרָה (שם) דְּמַחֲנֶה פֵּרוּשׁוֹ מַה שֶּׁאָנוּ קוֹרִין בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַזִּי 'לַאגֶער', וְלֹא מַיְירֵי כְּלָל בְּחַיִל שֶׁהוֹלֵךְ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, רַק מַיְירֵי שֶׁחוֹנִין בְּמָקוֹם אֶלָּא שֶׁאֵינָן חוֹנִין בְּבָתִּים רַק עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה, כְּמוֹ שֶׁיָּדוּעַ שֶׁהַחֲיָלוֹת שֶׁל מֶלֶךְ חוֹנִין בַּקַּיִץ עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה רַק שֶׁמַּעֲמִידִין כְּמוֹ אֹהָלִים, וְאַשְׁמְעִינַן דְּגַם אֹהָלִים שֶׁל אֲרָעִי כָּאֵלּוּ גַּם כֵּן בִּכְלַל בָּתִּים הַמָּה וְשַׁיְּכָא בְּהוּ גְּזֵרַת הוֹצָאָה מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת, וְכָל זֶה בִּכְעֵין מַה שֶּׁצִּיַּרְתִּי דְּעַל כָּל פָּנִים חוֹנִים בִּקְבִיעוּת, אֲבָל לֹא בְּהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ, בָּזֶה לֵיכָּא לְחַלֵּק כְּלָל בֵּין מַחֲנֶה לְשַׁיָּרָא וּבֵין יוֹם אֶחָד לִשְׁנֵי יָמִים, אֶלָּא כָּל שֶׁאֵינָם קוֹבְעִים אֶת עַצְמָם לִזְמַן מְרֻבָּה בְּוַדַּאי לֹא גָּזְרוּ בָּזֶה. **וְדַע דְּעִקַּר דִּינָא דְּשַׁיָּרָא אֵינוֹ בָּרוּר, וְרֹב הַפּוֹסְקִים הָרִאשׁוֹנִים חוֹלְקִים עַל זֶה,** עַיֵּן בָּרַשְׁבָּ"א (יז: ד"ה ומלערב) וּבָרִיטְבָּ"א (יז. ד"ה ארבעה) מַה שֶּׁכָּתְבוּ בְּשֵׁם רַבִּי מֹשֶׁה הַכֹּהֵן וּבְאוֹר זָרוּעַ (ח"ב סי' קכח) וּבְרַבֵּנוּ יוֹנָתָן (ד: ד"ה ארבעה), וְכֵן בָּאֱמֶת מַשְׁמַע שִׁיטַת רַשִׁ"י בְּפֶרֶק כָּל גַּגּוֹת דַּף צ"ג (ע"א) גַּבֵּי שְׁלֹשָׁה קַרְפֵּפוֹת כָּתַב רַשִׁ"י (ד"ה ויחיד וכו') 'וּכְגוֹן שֶׁעַרְבוּ' עַיֵּן שָׁם, וְאַף עַל גַּב דְּמַיְירֵי הָתָם בְּשַׁיָּרָא, אַלְמָא **דְּגַם שַׁיָּרָא אֵינָם פְּטוּרִים מֵעִקַּר עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת.** וְאַגַּב דְּאָתִינַן לְהָכִי, תְּמִיהַּ לָן דַּעַת הַמְחַבֵּר, דְּהָכָא סָתַם כְּהָרַמְבַּ"ם, וּבְסִימָן ש"ס סָעִיף ג' הָעְתִּיק כִּלְשׁוֹן רַשִׁ"י דְּמַיְירֵי בְּשַׁיָּרָא שֶׁעַרְבוּ, וְזֶהוּ הֵפֶךְ מִשִּׁיטַת הָרַמְבַּ"ם. וְאֶפְשָׁר דְּזֶהוּ כַּוָּנַת הַגְּרַ"ז שֶׁכָּתַב בְּהַאי דִּינָא דְּשַׁיָּרָא (ס"ב) 'עַיֵּן שס"ג וְצָרִיךְ עִיּוּן גָּדוֹל', וְטָעוּת סוֹפֵר הוּא בִּדְבָרָיו וְצָרִיךְ לוֹמַר ש"ס סָעִיף ג', וְכִוֵּן לְמַה שֶּׁהִקְשֵׁיתִי. וְאֶפְשָׁר הָיָה לְחַלֵּק וְלוֹמַר, דְּעַד כָּאן לֹא קָאָמַר הָרַמְבַּ"ם בְּשַׁיָּרָא דְּפָטוּר אֶלָּא בְּדַוְקָא כְּשֶׁהִקִּיפוּ כָּל הַשַּׁיָּרָא מִבַּחוּץ בִּמְחִיצָה אַחַת, אֶלָּא שֶׁמִּבִּפְנִים הִקִּיפוּ לְכָל אֶחָד אֹהָלִים, וּבָזֶה כָּתַב הָרַמְבַּ"ם דִּפְטוּרִין מֵעֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת מִשּׁוּם דְּכֵיוָן שֶׁהִקִּיפוּ כָּל הַשַּׁיָּרָא בִּמְחִיצָה אַחַת הֲרֵי הֵם מְעֹרָבִין, וְלֹא מַשְׁגְּחִינַן בְּמַה שֶּׁנִּתְחַלְּקוּ בִּפְנִים בְּאֹהָלִים מִשּׁוּם דְּאֵין אוֹתָם אֹהָלִים קְבוּעִים, וְדָמֵי כְּמִי שֶׁאֵין אֹהָלִים כְּלָל וְהֵם שׁוֹכְנִים בְּחָצֵר אוֹ בְּקַרְפֵּף אֶחָד דְּמֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּהָא דְּש"ס סָעִיף ג' דְּמַיְירֵי שֶׁהִקִּיפוּ כָּל אֶחָד לְעַצְמוֹ מְחִיצָה מְיֻחֶדֶת, אִם כֵּן לֵיכָּא לְמֵימַר דְּהַוְיָא כִּמְעֹרָבִים, דַּהֲלֹא אַדְרַבָּה נִתְחַלְּקוּ כָּל אֶחָד לְעַצְמוֹ אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ פֶּתַח מִזֶּה לָזֶה, וְאִם כֵּן לֹא עָדִיף מִשְּׁנֵי בָּתִּים שֶׁפְּתוּחִים זֶה לָזֶה שֶׁצְּרִיכִין עֵרוּב. וְכֵן מַשְׁמַע בָּאֱמֶת מִדִּקְדּוּק לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם שֶׁהוּא לְשׁוֹן הַמְחַבֵּר שֶׁכָּתַב לְפִי שֶׁכֻּלָּם מְעֹרָבִין וְאֵין וְכוּ'. וְלִכְאוֹרָה הָיָה אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּגַם רַשִׁ"י מוֹדֶה לְדִינָא דְּשַׁיָּרָא בְּגַוְנָא דְּסִימָן שס"ו, אָכֵן כַּד דַּיְקִינַן הֵיטֵב חֲזִינָא דְּלֵיתָא, שֶׁהֲרֵי גַּבֵּי אַרְבָּעָה דְּבָרִים פְּטוּרִים בְּמַחֲנֶה וַחֲדָא מִנַּיְיהוּ עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת, כָּתַב גַּם כֵּן רַשִׁ"י (יז. ד"ה ומלערב) כְּגוֹן שֶׁהִקִּיפוּ מְחִיצוֹת כָּל אֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ וּפֶתַח וְכוּ' מַמָּשׁ כְּמוֹ בְּדַף צ"ג, וְדַוְקָא שָׁם מִשּׁוּם דְּהוֹלְכִים לַמִּלְחָמָה פְּטָרוּהוּ, וּבְלָאו הָכִי חַיָּבִין, וְכֵן הָאוֹר זָרוּעַ מְסַיֵּם עַל הָא דְּמַחֲנֶה פָּטוּר מֵעֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת (שם סי' קכח) דְּמַיְירֵי בְּשֶׁעֲשָׂאוֹ מְחִיצוֹת וְכוּ' אֲבָל בְּשַׁיָּרָא וְכוּ', וּבֶאֱמֶת מָצָאתִי בְּשִׁבֳּלֵי לֶקֶט (סי' צז) שְׁנֵי פֵּרוּשִׁים עַל הָא דְּמַחֲנֶה פָּטוּר מֵעֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת, אֶחָד פֵּרוּשׁ רַשִׁ"י, וְאַחַר כָּךְ פֵּרוּשׁ רַ"שׁ בֶּן הַיָּתוֹם כְּצִיּוּר הָרַמְבַּ"ם שֶׁהִקִּיפוּהָ מְחִיצָה אַחַת וַחֲלוּקִים מִבִּפְנִים בְּאֹהָלִים, עַיֵּן שָׁם סִימָן צ"ז:

* **בָּתִּים שֶׁבַּסְּפִינָה.** עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק יג) בְּשֵׁם מָגֵן אַבְרָהָם וְאֵלִיָּה רַבָּה. וּבֶאֱמֶת לִכְאוֹרָה מְנָא לְהוּ זֶה, דְּכֵיוָן דְּסוֹף סוֹף שׁוֹכְנִים הַרְבֵּה אֲנָשִׁים בַּסְּפִינָה וְשַׁיְּכָא לְמִגְזַר שֶׁלֹּא יוֹצִיא מִבֵּיתוֹ לַסְּפִינָה אַטּוּ הוֹצָאָה מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים כְּמוֹ בְּדָרִים בְּבָתִּים, וּכְבָר עָמַד עַל זֶה בִּפְרִי מְגָדִים (א"א סק"ג) עַיֵּן שָׁם. וְלִכְאוֹרָה לָקְחוּ דִּבְרֵיהֶם מִדִּבְרֵי שִׁבֳּלֵי לֶקֶט סִימָן קי"א שֶׁמִּמֶּנּוּ הָעְתִּיק רַמָּ"א דְּבָרָיו שֶׁבְּכָאן, שֶׁזֶּה לְשׁוֹנוֹ שָׁם בַּסִּימָן הַנַּ"ל, וְכָתַב אֶחִי רַבִּי בִּנְיָמִין, דְּמֵאַחַר דְּקַיְימָא לָן דְּבָתִּים שֶׁבַּסְּפִינָה חַיָּבִין בְּעֵרוּב, דִּינָן כְּדִין חָצֵר, שֶׁאִם יֵשׁ שָׁם שְׁנֵי יִשְׂרְאֵלִים חֲלוּקִים בִּשְׁנֵי בָּתִּים צְרִיכִין לְעָרֵב, וְאִם אֵינָן חֲלוּקִין בִּשְׁנֵי בָּתִּים אֵינָן צְרִיכִין לְעָרֵב וְכוּ', עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ שָׁם, אֶלָּא דְּבֶאֱמֶת אֵין רְאָיָה מִשָּׁם, דְּשָׁם לֹא נָחֵית לָזֶה אֶלָּא מִשּׁוּם דְּמַיְירֵי שֶׁהַסְּפִינָה שֶׁל עַכּוּ"ם כְּמוֹ שֶׁמְּסַיֵּם שָׁם, וּבְעַכּוּ"ם הָא אֵין אוֹסֵר בְּחַד יִשְׂרָאֵל אוֹ אֲפִלּוּ בִּתְרֵי יִשְׂרָאֵל אִם הֵם בְּבַיִת אֶחָד, כְּדִמְבֹאָר לְקַמָּן סִימָן שפ"ב סָעִיף א', לְפִיכָךְ כָּתַב וְהִצְרִיךְ שְׁנֵי בָּתִּים, אֲבָל לֹא שֶׁצְּרִיכִין לְעִנְיַן עֵרוּב בְּדַוְקָא שְׁנֵי בָּתִּים, אֶלָּא כָּל שֶׁיֵּשׁ רְשֻׁיּוֹת שֶׁל אֲנָשִׁים הַרְבֵּה אוֹסֵר, אִם לֹא שֶׁאֵין בָּתִּים כְּלָל דְּלֹא גָּזְרוּ בְּחָצֵר גְּרֵידָא, וְאֶפְשָׁר דְּהַטַּעַם הוּא, דְּאֵין לִגְזֹר בִּסְפִינָה יוֹתֵר מִבְּחָצֵר, וּבְחָצֵר הֲלֹא יָדוּעַ דְּלֹא מִקְּרֵי חָצֵר רַק כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ עַל כָּל פָּנִים שְׁנֵי בָּתִּים פְּתוּחִים לְתוֹכוֹ וְעַל כֵּן לֹא גָּזְרִינַן גַּם בִּסְפִינָה רַק בְּאֹפֶן זֶה:

* **וְאִם אֵין לַסְּפִינָה מְחִיצוֹת.** כָּתַב מָגֵן אַבְרָהָם (שם), **אָמְרִינַן בַּגְּמָרָא שָׁם** (שבת קא.) **לְעִנְיַן בִּיצִיָּתָא דְּמֵישָׁן, לְפִי פֵּרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם** (ד"ה ביצאתא) **שֶׁהוּא סְפִינוֹת קְטַנּוֹת**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ו) כְּדִלְקַמָּן סִימָן שפ"ב בְּסוֹפוֹ (ס"כ) בְּהַגָּ"הּ: (ז) תּוֹסֶפְתָּא פֶּרֶק הַזּוֹרֵק (שבת פי"א ה"י), וְהֵבִיאָהּ בְּשִׁבֳּלֵי לֶקֶט (סי' קיא): (ח) אַחֲרוֹנִים: (ט) פּוֹסְקִים: (י) אַחֲרוֹנִים:

ג (יא) גְּמָרָא (מט.). וְעַיֵּן שָׁם דַּאֲפִלּוּ אֵין לוֹ פַּת בְּבֵיתוֹ כְּלָל זוּלַת מַה שֶּׁהֵבִיאוּ הַשְּׁכֵנִים לְעֵרוּב, וְהוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש ומפני זה):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah